

**UITSPRAAKLEER DER
NEDERLANDSCHE
TAAL**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649393756

Uitspraakleer der Nederlandsche Taal by K. L. Ternest

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

K. L. TERNEST

**UITSPRAAKLEER DER
NEDERLANDSCHE
TAAL**

839.35

T32

1872

44

UTSPRAAKLEER DER NEDERLANDSCHE TAAL.

UITSPRAAKLEER

DER

NEDERLANDSCHE TAAL,

DOOR
K. L. TERNEST,
Korrel Lodewijk

LID DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN TAALKUNDE EN DER
COMMISSIE VAN BESCHAAPDE UITSPRAAK, TE LUYVEN, IN HET ELFDE NEDERLANDSCHE
TAAL- EN LETTERKUNDIG CONGRES AANGESYELD.

Tweede, gansch omgewerkte en vermeerderde uitgave.

Niets is oerstroelender dan een
zuivere uitspraak.

GENT,
DRUKKERIJ C. ANNOOT-BRAECKMAN, KOORNMARKT.

—
1872.

in Om
1. 1. 1.
1. 1. 1.
1. 1. 1.

« Onze Nederduitsche taal heeft, zooals andere levende talen, onderscheidene dialecten, tongvallen of gewest-spraken.

« Deze verschillende tongvallen, » zegt WEILAND, « zijn « niet alle even goed en volkomen. Beschaafdheid en « smaak gaan, namelijk, in de onderscheidene gewesten « van een land, en bij onderscheidene omstandigheden, « niet met gelijken tred voort, maar het eene gewest « streeft het andere in volkrijkheid, welvaart en ver- « lichting voorbij. Daardoor overtreft het eene gewest het « andere, in de vorming van den smaak. En dit heeft « eenen onvermijdelijken invloed op de beschaving van « de taal zelve, zoodat de beste tongval tevens de alge- « meene taal van alle schrijveren, van alle geleerde

« genootschappen, en dus de taal der natie zelve wordt. » Tot het daarstellen dezer taaleenheid werkt ook mede de streving naar algemeene verstaanbaarheid.

» Zoo lag in de XII^{de}, XIII^{de} en XIV^{de} eeuw het West-Vlaamsche dialect ten grondslage eener literatuurtaal, die in al onze Nederduitsche provinciën gebruikt werd, en dus als de algemeene taal der Dietsche of Nederduitsche natie mocht worden beschouwd.

» Die taal, vooral onder het Burgondische bestuur, leed veel, en verloor zoowel in zuiverheid als in wel-luidendheid en bondigheid, de hoogere volksklassen en de meeste geleerden in België aan eene vreemde taal de voorkeur gevende en het Nederduitsch als spraak en als schrijftaal verwaarloozende. Dit bracht teweeg, dat de taaleenheidsband weder los geraakte, en men, voornamelijk ten aanzien der uitspraak, gedeeltelijk weer tot het gebruik der dialecten verviel. En zoo bestaan er tot heden in Vlaamsch-België, ondanks de hoogere volkomenheid, die de geschrevene taal in deze laatste jaren heeft bereikt, nog geene genoegzaam vaste en eenparige begrippen omtrent de grondslagen eener beschaafde uitspraak, zooals die, zonder inmenging van plaatselijken tongval, op het tooneel, in de scholen van allen rang en bijzonderlijk bij de leergangen van uitpraak en declamatie, die reeds bij eenige muziekscholen zijn opgericht, en in andere waarschijnlijk zullen worden ingevoerd, zou behooren te worden in acht genomen. Dit heeft der Gentsche Maatschappij van Vlaamsche letteroefening *de Taal is gansch het Volk* doen besluiten, eene *Beknopte*

uitspraakleer der Nederduitsche taal als prijsvraag uit te schrijven.

» Gewis stemt ieder beoefenaar en oprecht beminnaar der moedertaal volkomen in met den schrijver der volgende regelen : « De volksdialecten in België zijn nage-
« noeg op dezelfde hoogte, geen één verdient noch
« verkrijgt den algemeenen bijval. Holland alleen, waar
« hoogeschoolen en wetenschappelijke of letterkundige
« maatschappijen Nederlandsch spreken, waar eene re-
« lijk ver beschaafde en geleerde bevolking van niets
« anders hooren wil, waar het bestuur, in al zijne afde-
« lingen, in de volkstaal geschiedt, Holland heeft, ondanks
« den verschilligen tongval van elke zijner steden, eene
« taal, die aangezien wordt als de algemeene Neder-
« landsehe taal, en uitsluitend bij alle openbare plech-
« tigheid gesproken wordt. Holland alleen heeft dus
« kans dit keurdialeet door de gezamenlijke Neder-
« duitsehers te zien aannemen; niet slaafs, wel te ver-
« staan, maar gewijzigd, waar het pas geeft, naar recht
« en reden. » (*De Toekomst*, 1° jaar, bl. 163.)

« De beschaafde uitspraak onzer taal is dus niet meer uit de schrijfwijze en de voorname dialecten af te leiden en vast te stellen; zij bestaat : het is die, welke in Holland voor de algemeene Nederlandsche gehouden wordt, en daarbij ook in België, met eenige lichte uitzonderingen, waarin het erkende betere en onzen luchtigeren landaard vanouds eigene wordt gehandhaafd, door de meeste lieden van gelouterden smaak als de richtige uitspraak wordt beschouwd. Wij mogen ze der-

halve onzen geërden land- en taalgenuooten gerustelijk ter algemeene aanneming aanbevelen, en onze uitspraakleer volgens dezelve inrichten.

» Moge het besluit, door de Maatschappij *de Taal is gansch het Volk* genomen, de gewenschte uitkomst opleveren. »

Aldus luidde het voorbericht, aan het hoofd van de in 1860 uitgegevene *Beknopte uitspraakleer der Nederduitsche taal* geplaatst.

Bij het bewerken dezer nieuwe uitgave, uitvoeriger en vollediger dan de vorige, heb ik oog en oor gehad voor al hetgeen in deze laatste jaren, zoo in Noord als in Zuid, over beschaafde uitspraak geschreven en — bijzonder in de Nederlandsche taal- en letterkundige Congressen van Gent (1867), 's Gravenhage (1868) en Leuven (1869) — gesproken werd.

Het in *de Toekomst* (jaarg. 1867 en -68) verschenen artikel : « Eenheid van uitspraak », van den Leidschen professor Dr KERN, is mij vooral te stade gekomen dáár waar ik gaarne eenen bevoegden Noordnederlander wilde laten optreden om mijne gezegden te bevestigen.

Moge mijn arbeid dat goede stichten, hetwelk door allen oprechten beminnaar onzer edele moedertaal vurig wordt verlangd, namelijk het tijdstip vervroegen, waarop de ééne Nederlandsche taal, bij ééne spelling en ééne spraakleer, op ééne — algemeen heerschende — beschaafde uitspraak zal mogen bogen.

K. L. T.

UITTREKSELS.

I.

Uit DE EENDRACHT, *veertiendaagsch tijdschrift voor letteren, kunsten en wetenschappen*, vijftiende jaar, n° 10.

UITGAVEN VAN HET WILLEMS-FONDS, N° 36. — BEKNOPTE UITSPRAAKLEER DER NEDERDUITSCHER TAAL, door *K. L. Ternest, gemeente-onderwijzer te Wetteren*. Gent, boek- en steendrukkerij van C. Annoot-Braeckman, Koordmarkt, 31 bl., kl.-8°.

Dit werkje, in den jongsten wedstrijd der Gentsche Maatschappij van vlaamsche letteroefening : *de Taal is gansch het Volk* bekroond, voorziet in eene wezenlijke behoefte. Redenaars, tooncelliefhebbers en inzonderheid *onderwijzers* zullen er regels in vinden, gegrond op de beschaafde en in de geleerdste kringen aangenomen een echt erkende uitspraak, waarbij niet op de afzonderlijke tongvallen van het eene of andere Nederlandsche gewest, hoe schijnbaar verkieslijk zij ook mogen voorkomen, maar op de grondbeginselen der algemeene Nederduitsche, of liever Nederlandsche taal, is acht geslagen. Het werkje vermeldt daarenboven de uitspraak van aan andere talen ontleende woorden, die, naar het voorbeeld der Franschen, soms zoo deerlijk wordt verknoeid. Het is verrijkt met eene vrij uitvoerige lijst van vreemde eigennamen, met aanwijzing, naar de grondtaal, van derzelve uitspraak. Wij herbalen dat deze echt klassische verhandeling